

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 1 öğrencilerinin tıp fakültesi kontenjanları ile ilgili görüşleri*

Zeynep Baykan, Melis Naçar

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, Kayseri

Amaç: Bu çalışmanın amacı Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne yeni girmiş olan öğrencilerimizin tıp fakültelerinin sayısı ve kontenjanları ile ilgili farkındalığı ile eğitimlerinin bu durumdan etkilenmesi hakkındaki görüşlerini almaktır. **Gereç ve yöntem:** Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışma, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinde yürütülmüştür. Araştırmaya, kayıtlı 309 öğrencinin 277'si (%89.6) katılmıştır. Veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Anket formu 21 sorudan oluşmaktadır. Araştırma için etik kurul onayı alınmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya alınan öğrencilerin yaş ortalamaları 19.2 ± 1.0 yaş (min-max:17-25) olup, %43,7'si erkekti. Öğrencilerin %80.9'u ülkemizde kaç tıp fakültesi olduğunu bilmediğini ifade etmişti. %21.7'si ülkemizdeki tıp fakültesi sayısını az, %40.6'sı yeterli ve %37.7'si fazla bulmaktaydı. Hekim sayısı sorulduğunda öğrencilerin %58'i ülkemizdeki hekim sayısını az %33.6'sı yeterli ve %8.4'ü fazla bulmaktaydı. %6.9'u tıp fakültelerinin kontenjanlarının artırılması gerektiğini, %68.4'ü ise tam tersini söylemişlerdir. Kontenjan artışı öğrencilerimizin %83.0'ını endişelendirmekteydi. %91.7'si eğitimin kontenjanların son yıllarda artmış olmasından olumsuz etkileneceğini belirtmişlerdi. %94.4'ü sınıflarının kalabalık olduğunu düşünmekteydi. Kalabalık olduğunu düşünen öğrencilerin %75.9'u bu durumun teorik derslerini, %92'si pratik derslerini olumsuz etkilediğini söylemişti. **Sonuç:** Tıp fakültemizin öğrencileri ülkedeki tıp fakültesi sayı ve kontenjan durumu hakkında çok bilinçli olmamakla birlikte kontenjan artışının eğitimlerini olumsuz yönde etkilediğinin farkındadırlar.

Anahtar sözcükler: Öğrenci, tıp fakültesi, kontenjan

Opinions of first year Erciyes University Medical Faculty students about medical faculty quotas

Objectives: The aim of this study is to determine the opinions of first year medical faculty students about the number and quotas of medical faculties and to get their views on the impact of this situation to their education. **Material and methods:** This descriptive study was conducted on the first year medical students of Erciyes University. 277 of 309 students (89.6) were participated. Data were collected by questionnaire method. The questionnaire was consisted of 21 questions. Ethical committee approved the study. **Results:** The mean age of the participants was 19.2 ± 1.0 (min-max:17-25) and 43.7 were male. 80.9% of the students said that they don't know how many medical faculties are there in our country. 21.7% were finding the number of medical schools insufficient, 40.6% were finding them enough and 37.7% were finding them too much. When the number of physicians was asked 58.0% were finding the number insufficient, 33.6% were finding it sufficient and 8.4% were finding it too much. 6.9% said that the quota of medical faculties should be increased where as 68.4% said the reverse. The rise of the quota was worrying the 83.0% of the students. 91.7% remarked that the education would be affected negatively by this rise. 94.4% were thinking that their class was crowded. 75.9% of them said that this situation affects their theoretical lessons negatively, and 92.0% said that his situation affects their practical lessons negatively. **Conclusion:** Students of our faculty are not aware of the number and the quota of the medical faculties but they are aware that their education is affected by this increase.

Keywords: Student, medical faculty, quota

*6-8 Mayıs 2015 tarihinde Konya'da düzenlenen UTES 2015 Uluslararası Katılımlı Ulusal Tıp Eğitimi Sempozyumu'nda poster bildiri olarak sunulmuştur.

Yazışma Adresi:

Zeynep Baykan
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, Kayseri

E-posta: zbaykan@erciyes.edu.tr

Giriş

Son yıllarda ülkemizde hem tıp fakültesi sayısı hem de tıp fakültesi kontenjanları giderek artmaktadır. Türkiye tıp fakültesi sayısı bakımından Avrupa'da birinci, Dünyada 12. sırada yer almaktadır (1). 2014 Eylül ayı itibari ile ülkemizdeki tıp fakültesi sayısı 88 ve 2013-2014 eğitim öğretim yılında tıp fakültelerine yapılan yeni kayıt sayısı 12

bin 408'dir (2, 3).

Ancak yeni açılan bu tıp fakülteleri eğitim alt yapısı açısından ihtiyaç belirlenmeden, eğitim-öğretim programları tam olarak planlanmadan, eğitim-hizmet dengesi üzerinden akademik kadrolar oluşturulmadan açılmaktadır. Örneğin Kastamonu Tıp Fakültesi 31.03.2007 tarihinde kurulmuş, 2007-2008 eğitim öğretim yılında 21 öğrencisi ile Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitime başlamıştır. Akademik ve idari kadrolardaki personeli de alt yapılar tamamlanarak hizmete hazır hale gelene kadar Hacettepe Üniversitesi bünyesinde görev yapmaktadır (4). 2015 yılında halen kendi yerleşkesi içinde eğitim verememektedir. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi 29.05.2007 tarihinde kurulmuş ancak akademik kadrolarını oluşturamadığı için henüz eğitime başlayamamıştır (5). Alanya Tıp Fakültesi 27.02.2014 tarihinde Akdeniz Üniversitesi bünyesinde kurulmuş, 52 öğrenci olarak Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitim öğretime başlamıştır (6).

Tıp fakültelerinde öğrencilere ders verecek akademik personelin sayısı ve niteliği de oldukça önemlidir. Tıp fakültelerinde ki hızlı kontenjan artışlarına karşın yıllar içinde öğretim üyesi sayısında o oranda bir artış gözlenmemiştir. 2010 yılında öğrenci sayısı 38 536, öğretim üyesi sayısı 10 413, öğretim üyesi öğrenci oranı 3.5 iken 2014 yılında öğrenci sayısı 58 250, öğretim üyesi sayısı 11 365 ve öğretim üyesi öğrenci oranınının 4.96 olmuştur (7,8).

Bu çalışmanın amacı Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi (ERÜTF) birinci sınıf öğrencilerinin ülkemizdeki tıp fakültelerinin sayısı ve kontenjanları ile ilgili farkındalığını tespit etmek ve eğitimlerinin bu durumdan nasıl etkilenmediği hakkındaki görüşlerini almaktır.

Gereç ve yöntem

Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışma, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem I öğrencilerinde yürütülmüştür. Araştırmaya 2013-2014 eğitim öğretim yılında Dönem I'e kayıtlı 309 öğrencinin tamamının alınması planlanmıştır. Okula devam etmeyen, anket uygulaması sırasında okulda olmayan ve ankete katılmak istemeyen öğrenciler nedeniyle 277'sine (%89.6) ulaşılmıştır.

Anketin amacı öğrencilere sözel olarak anlatıldıktan sonra anket formu dağıtılmış, anketi öğrenciler kendileri doldürmüşlerdir. Anket formu 21 sorudan oluşmaktadır. Bilgisayar ortamına girilen veriler sayı, yüzde ve ortalama ile ifade edilmiştir. Kategorik değişkenler arasında fark olup olmadığı ki kare analizi ile değerlendirilmiştir. $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Araştırma için etik kurul onayı alınmıştır (karar no:2014/326, karar tarihi: 23.05.2014).

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları (min-max:17-25) 19.2 ± 1.0 yaş olup, %43.7'si erkek, %56.3'ü kızdır. Öğrencilerin %6.2'si yabancı uyrukludur. Öğrencilerin %84.5'i ülkemizde tam olarak kaç tıp fakültesi olduğunu bilmemektedir. Öğrencilere ülkemizdeki tıp fakültesi sayısı, kontenjanları ve hekim sayısı ile ilgili düşünceleri sorulduğunda verdikleri cevapların dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Öğrencilerin %68.4'ü kontenjanların azaltılması gerektiğini düşünmektedir ve kontenjan artışı öğrencilerimizin %83.0'ını endişelendirmektedir. %91.7'si son yıllarda kontenjanların artmış olmasından tıp eğitiminin olumsuz etkilenmediğini belirtmiştir. "Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kontenjanı sizce ne olmalıdır?" sorusuna öğrencilerin %78.7'si 200 ve altında bir cevap vermişlerdir.

Sınıflarındaki öğrenci sayısının teorik ve pratik derslerini nasıl etkilediği ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlar Tablo 2'de gösterilmektedir. Kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında teorik ve pratik derslerin öğrenci sayısından etkilenme durumuyla ilgili yorumlarında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (ki kare= 2.106 $p=0.349$, ki kare= 2.286, $p=0.319$). Kız öğrencilerin % 71.4'ü erkek öğrencilerin %79.2'si teorik derslerin; kız öğrencilerin %86.9'u erkek öğrencilerin %93.8'i pratik derslerin kalabalık sınıf ortamından olumsuz etkilendiğini düşünmektedir.

Öğrencilerin %92.7'si kontenjan artışının okuldaki eğitim kalitesini olumsuz etkileyeceğini düşünmektedir. %77.5'i kontenjan artışını kaldıracabilecek fiziki altyapının olmadığını ifade etmiştir. ERÜTF dönem I'de ders veren akademik personel sayısı ile ilgili görüşleri sorulduğunda cevap veren 227 öğrencinin %49.3'ü tüm bölümler için yeterli olduğunu söylerken, %40.1'i bazı bölümlerde yetersiz olduğunu, %8.7'si tüm bölümlerde yetersiz olduğunu söylemiştir. En çok belirtilen bölüm biyofiziktir.

Malzeme (maket vb) azlığından sıkıntı yaşadıkları bölümler olup olmadığı sorulduğunda, cevap veren öğrencilerin %88.1'i (244/276) anatomide, %44.0'ı (122/275) tıbbi beceride, %7.9'u (22/275) genetikte, %7.6'sı (21/275) histolojide, %2.5'i (7/277) fizyolojide ve %1.1'i biyokimyada (3/277) sıkıntı yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin istihdamlarına ve gelecekle ilgili endişelerine yönelik sorulara verdikleri cevaplar Tablo 3' de gösterilmiştir. Kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında gelecekle ilgili kaygı düzeyleri arasında fark saptanmıştır (ki kare= 12.960, $p= 0.005$). Erkek öğrencilerin %17.6'sı gelecekle ilgili kaygı duymazken kız öğrencilerde bu oran %6.5'tir.

Tartışma

Türkiye'de son yıllarda tıp fakültesi sayısında hızlı bir artışın olduğu gözlenmektedir. 1970 yılında dokuz olan tıp

Tablo 1: ERÜTF Dönem 1 öğrencilerinin tıp fakültesi sayısı, kontenjanları ve hekim sayısı ile ilgili yorumları

	Sayı	%
Tıp Fakültesi sayısı (n=276)		
Az	60	21.7
Yeterli	112	40.6
Fazla	104	37.7
Tıp Fakültesi kontenjanları (n=275)		
Arttırılmalı	19	6.9
Aynı kalmalı	68	24.7
Azaltılmalı	188	68.4
Ülkemizdeki hekim sayısı (n=274)		
Az	159	58.0
Yeterli	92	33.6
Fazla	23	8.4

Tablo 2: ERÜTF dönem öğrencilerinin sınıflarının kalabalıklığı, bu durumun teorik ve pratik dersleri nasıl etkilediği ile ilgili sorulara verdikleri yanıtların dağılımı

	Sayı	%
“Sınıfınızın kalabalık olduğunu düşünüyor musunuz?”		
Evet	265	95.7
Hayır	12	4.3
“Cevabınız evetse; bu durum teorik derslerinizi nasıl etkiliyor?” (n=261)		
Olumlu	2	0.7
Olumsuz	198	75.9
Etkilemiyor	61	23.4
“Cevabınız evetse; bu durum pratik derslerinizi nasıl etkiliyor?” (n=250)		
Olumlu	-	-
Olumsuz	230	92.0
Etkilemiyor	20	8.0

fakültesi sayısı, 1990'da 25'e, 2002'de 50'ye yükselmiştir. Bu yıldan 2006 yılına kadar bir değişim gözlenmezken 2008 yılında 66'ya, 2010 yılında 74'e yükselmiştir. 2014 yılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Kılavuzu'nda KKTC'deki tıp fakülteleri de dahil olmak üzere 84 üniversitenin tıp fakültelerine öğrenci aldıkları görülmektedir (9). Henüz öğrenci almayanlar da dâhil edildiğinde sayı 88 olmaktadır. Tıp fakültesi sayısı 62 milyon nüfuslu İngiltere'de 32; 83 milyon nüfuslu Almanya'da 40'dır. 1 milyon nüfus başına düşen tıp fakültesi sayısı Avrupa'da 0.54, Kuzey Amerika'da 0.60 iken Türkiye'de bu sayı 1.16'ya ulaşmıştır (2). Öğrenci kontenjanlarındaki artışa bakıldığında da çok hızlı bir artışın olduğu gözlenmektedir. 2008 yılında tıp fakültesine 6 bin 322 öğrenci girerken 2014'te bu sayının 11.936 olduğu görülmektedir (2, 7). 5 yıllık süre içinde yüzde yüze yakın bir artış olmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin

Tablo 3: ERÜTF dönem 1 öğrencilerinin istihdama ve geleceğe yönelik sorulara verdikleri cevapların dağılımı

	Sayı	%
“Kontenjan artışı okul sonrası istihdamı sizce nasıl etkiler?” (n=276)		
Olumlu	3	1.1
Olumsuz	199	72.1
Etkilemez	35	12.7
Fikrim yok	39	14.1
“Geleceğinizle ilgili kaygı düzeyiniz nedir?” (n=274)		
Hiç kaygı duymuyorum	31	11.3
Biraz kaygılıyım	135	49.3
Orta düzeyde kaygılıyım	72	26.3
Çok kaygı duyuyorum	36	13.1

%84.5'i ülkemizde tam olarak kaç tıp fakültesi olduğunu bilmediğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %21.7'si ülkemizdeki tıp fakültesi sayısını az, %40.6'sı yeterli ve %37.7'si fazla bulmaktadır. Bu durum tıp fakültesini seçen öğrencilerin seçim sırasında pek de bilinçli olmadıklarını göstermektedir.

Ülkemizdeki hekim sayısını nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda öğrencilerin %58.0'ı sayıyı az, %33.6'sı yeterli ve %8.4'ü fazla bulduğunu ifade etmiştir. Türkiye'de bu konu tartışılmaktadır. Yapılan çalışmalar farklı yorumları ortaya koymaktadır (10-12). Aralık 2013 itibarı ile Türkiye'de toplam 129.383 hekim aktif olarak çalışmaktadır (13). Yürütülen politikalarla, önümüzdeki on yıl içerisinde sayının 200 bini aşacağı tahmin edilmektedir. Bu da bir süre sonra hekimlerin istihdam problemleri ve işsizlik sorunları ile karşı karşıya kalabileceğine işaret etmektedir. Öğrencilere kontenjan artışının okul sonrası istihdamlarını nasıl etkileyeceği ile ilgili düşünceleri sorulduğunda da %72.1'i olumsuz etkileyeceklerini, %12.7'si etkilemeyeceğini, %14.1'i de fikri olmadığını söylemiştir. Gelecek ile ilgili kaygı düzeyleri sorulduğunda da %49.3'ü biraz, %26.3'ü orta düzeyde ve %13.1'i çok kaygı duyduğunu belirtmiştir. Kızlar erkeklerden biraz daha kaygılıdır. Henüz birinci sınıfta olan hekim adaylarının gelecekle ilgili kaygı duymaları da dikkate alınacak bir durumdur.

Çalışmada öğrencilerin yarısı hekimlerin sayısını, beşte biri tıp fakültesi sayısını az bulmakla birlikte %68.4'ü kontenjanların azalması gerektiğini söylemiştir. Kontenjan artışı %83.0'ını endişelendirmektedir. Bu durum eğitime başladıkları zaman karşılaştıkları problemlerin yansımaları olarak düşünülmüştür. Öğrencilerimizin %95.7'si dönemlerini kalabalık bulmaktadır ve kalabalık olduğunu düşünen öğrencilerin %75.9'u bu durumun teorik derslerini, %92'si pratik derslerini olumsuz etkilediğini söylemiştir. Tıp Fakültelerinde eğitim etkinliğini ve yetiştirdiği hekimlerin mesleki başarısını etkileyen önemli faktörlerden birisi “yaparak öğrenme” olanaklarının yeterli oranda

bulunup bulunmadığıdır. Fazla sayıda öğrencinin olduğu tıp fakültelerinde, bu öğrencilerin yeterli maket/kadavra/hasta üzerinde uygulama yaparak beceri kazanabilmeleri pek mümkün değildir.

İyi bir tıp eğitimi için alt yapı imkânlarının tam ve eksiksiz olması şarttır. Ancak ülkemizde henüz alt yapısının tamamlayamamış tıp fakültelerinin eğitim veriyor olması oldukça düşündürücüdür. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi akredite olmuş, eğitim alt yapısı oldukça güçlü olan bir tıp fakültesi olmasına rağmen öğrencilerin %77.5'i kontenjan artışını kaldıracabilecek fiziki altyapısının olmadığını, çeşitli maket ve malzeme açısından da sıkıntı yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Türk Tabipleri Birliği Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 2010' a göre öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı ortalama 3.5' dir (7). Bu sayı ilk bakışta iyi gibi gözükse de bazı tıp fakültelerinde bu oranın çok daha üstündedir. Fakültemizde 2014-2015 eğitim öğretim yılında toplam 1747 öğrenci ve 308 öğretim üyesi bulunmaktadır. Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 5.7'dir. Üniversitelerde öğretim üyelerinin eğitim, araştırma ve hizmet yükümlülükleri de göz önüne alındığında öğrenci sayısının fazla olduğu görülmektedir. Öğrencilere Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem I'de ders veren akademik personel sayısı ile ilgili görüşleri sorulduğunda sadece yarısı tüm bölümler için yeterli olduğunu söylemiştir.

Sonuç olarak tıp fakültemizin öğrencileri ülkedeki tıp fakültesi sayı ve kontenjan durumu hakkında çok bilinçli olmamakla birlikte kontenjan artışının eğitimlerini olumsuz yönde etkilediğini farkındadırlar.

Teşekkür

Veri toplama aşamasında yardımcı olan öğrencilerimiz Mahmut Oğuz Özulu, Berkay Anıl Yavuz ve Ahmad Farih Rahim'e teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Kebapçılar I ve Akreditasyon Özdeğerlendirme Kurulu 2. Çalışma Grubu Üyeleri. Tıpta eğitim raporu. Genel Tıp Derg 2013;23(Ek1):22-3.

2. Türk Tabipleri Birliği. Türk Tabipleri Birliği Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Yasa Tasarısı Değerlendirme Raporu. Birinci basım. Ankara: TTB Yayınları, Kasım 2014.
3. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. Eğitim Ve Öğretim Alanları Sınıflamasına Göre Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları. Available at: https://istatistik.yok.gov.tr/yuksekokretimIstatistikleri/2014/2014_17.pdf. Erişim tarihi 16 Mart 2015. (Accessed March 16, 2015.)
4. Hacettepe Üniversitesi Kastamonu Tıp Fakültesi. Available at: <http://www.kastamonutip.hacettepe.edu.tr/hakkimizda/tarihce.php>. Erişim tarihi 16 Mart 2015. (Accessed March 16, 2015.)
5. Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi. Available at: <http://tip.ahievran.edu.tr/>. Erişim tarihi 16 Mart 2015. (Accessed March 16, 2015.)
6. Akdeniz Üniversitesi Alanya Tıp Fakültesi. Available at: <http://alanyatip.akdeniz.edu.tr/tr>. Erişim tarihi 16 Mart 2015. (Accessed March 16, 2015.)
7. Sayek İ, Odabaşı O, Kiper N. Türkiye'de mezuniyet öncesi tıp eğitimi-2010. Türk Ped Arş 2011;46:331-6.
8. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. 2013 - 2014 Öğretim Yılı Lisans Eğitimi Veren Yükseköğretim Programlarında Görevli Öğretim Elemanlarının Eğitim Ve Öğretim Alanları Sınıflamasına Göre Sayıları. Available at: https://istatistik.yok.gov.tr/yuksekokretimIstatistikleri/2014/2014_30.pdf. Erişim tarihi 16 Mart 2015. (Accessed March 16, 2015.)
9. 2014 ÖSYS Yükseköğretim programları ve kontenjanları. Available at: <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/2014-OSYSKONTKILAVUZU23062014.pdf>. Erişim tarihi 16 Mart 2015. (Accessed March 16, 2015.)
10. Türk Tabipleri Birliği. Fusun Sayek TTB Raporları – 2008 Sağlık Emek-Gücü: Sayılar ve Gerçekler. Birinci basım. Ankara: TTB Yayınları, Ekim 2008.
11. Uluslar arası Yatırımcılar Derneği. Türkiye Sağlık Sektörü Raporu Haziran 2012. Available at: http://www.yased.org.tr/webportal/Turkish/haberler/basin_bultenleri/Documents/YASED_Saglik_Sektoru_Raporu.pdf. Erişim tarihi 16 Mart 2015. (Accessed March 16, 2015.)
12. Marakoğlu K ve Akreditasyon Özdeğerlendirme Kurulu 2. Çalışma Grubu Üyeleri. Türkiye'de Tıp Bilimleri Alanında İnsan Gücü Durumu. Genel Tıp Derg 2013;23(Ek1):17-8.
13. Yükseköğretim Kurulu, T.C. Sağlık Bakanlığı, T.C. Maliye Bakanlığı, T.C. Kalkınma Bakanlığı. Türkiye' de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsan gücü Durum Raporu YÖK Yayın No:2014/1. Birinci Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset, Şubat 2014.